

Protokoll fört vid enskild föredragning

Utbildnings- och kulturavdelningen

Allmänna byrån, Ålands landskapsarkiv, U1a

Beslutande	Föredragande	Justerat
Minister Annika Hambrudd	Landskapsarkivarie Åke Söderlund	Omedelbart

Ärende/Dnr/Exp.	Beslut
-----------------	--------

Nr 2

Fastställande av arkivplan

ÅLR 2017/3328

7 U1a

Kommunstyrelsen i Lumparland har 8.5.2019 beslutat godkänna kompletteringar till arkivplanen för Lumparland kommun.

Beslöts fastställa arkivplanen för Lumparland kommun. Riksarkivet har hörts i ärendet i enlighet med 6 § Arkivlag (2004:13) för landskapet Åland.

Nr 3

Fastställelse av arkivplan

ÅLR 2016/6325

8 U1a

Beslöts att arkivplan för Jomala kommun (Kommunstyrelsen 19.8.2019 § 154) återremitteras för vissa anpassningar och kompletteringar innan fastställandet.

Bedömning om varaktigt bevarande

Det finns anledning att göra en avvikande bedömning av bevarandebestånden i följande fall:

- avseende upphandling bör alla ärenden i sin helhet bevaras varaktigt
- avseende ekonomimaterialet är bedömningen att även leverantörsreskontra bör bevaras
- avseende socialvård är bedömningen att alla klienthandlingar bör bevaras.

Motiveringen är i samtliga fall att gallring av ifrågavarande handlingar vore till stort men för framtida forskning. Ålands landskapsarkiv ansluter här till SKR:s rekommendationer för Sveriges kommuner och regioner. Riksarkivet stöder i sina utlåtanden över aktuella arkivplaner (även i utlåtandet över Jomala arkivplan) landskapsarkivets bedömningar om visst utökad bevarande jämfört med riket med utgångspunkt i Ålands särskilda förhållanden.

Avsnittet Undervisningsväsendet fordrar ytterligare bearbetning och kan inte bedömas i föreliggande version, se närmare Bilaga.

Närmare motiveringar

Ålands landskapsarkiv ges i arkivlagen (2004:13) för landskapet Åland en särskild roll avseende bevarande och gallring och för säkrandet av den information som behövs för forskningen. Men lagen är tydlig med att ansvar för detta finns även hos kommuner, kommunalförbund, landskapets myndigheter m fl och att det i skötseln av arkivfunktionen även ingår att se till att det efter gängse gallring återstående materialet är tillräckligt för att betjäna forskningen. Noteras kan också att leverans till Ålands landskapsarkiv enligt arkivlagen sker efter överenskommelse och att arkivets ambition är att tillämpa en generös och för samtliga parter hållbar mottagningspolicy.

Bevarande av visst ekonomimaterial

Ekonomi är nog det område där pappershandlingarnas omfattning och årliga tillväxt i störst utsträckning har vägts och vägs mot informationsvärdet. Moderna ekonomisystem (IT) är fortsättningsvis ofta uppbyggda så att ett ganska omfattande bevarande av utskrifter måste till. I väntan på en digitalisering av förvaltningen inkluderande lösningar för digital långtidslagring (e-arkiv) gallras en del handlingar som skulle kunna ha ett värde för forskningen. Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) vidareutvecklar detta i *Bevara eller gallra 1* och rekommenderar faktiskt bevarande av ett tjugotal handlingsslag, utöver huvudbokföringen även t.ex. grundbokföring. Ålands landskapsarkiv ser i enlighet med dessa resonemang att leverantörsreskontran bör bevaras varaktigt. Arkivplanen behöver även kompletteras med ”Reskontra, exkl. leverantörsreskontra – 10 år”, vilka nu saknas.

Upphandling

Den offentliga upphandlingen torde bli av intresse för forskningen. För att kunna utvärdera det faktiska genomslaget av nya och hårdare krav och utökad reglering - med avsikt att säkerställa att tilldelningen av offentliga kontrakt sker på ett icke-diskriminerande sätt och att offentliga medel används rationellt liksom att miljö- och andra aspekter beaktas - behövs ett jämförelsevis omfattande grundmaterial. Innan digitala anbud, olika certifierade lösningar, e-arkiv etc. realiserats innebär det en del papper. Kommunal upphandling avser visserligen delvis ”rutinartade” varor och tjänster, men i och med den vikt som lagstiftaren (och EU) numera ger det offentliga upphandling är detta en samhällsföreteelse som behöver dokumenteras. Ålands landskapsarkiv utgår i enlighet med detta ifrån ett totalbevarande av upphandlingsärendena, dvs. att även ej antagna anbud bevaras varaktigt (jfr SKR:s motsvarande rekommendation i *Bevara eller gallra 1*).

Klienthandlingar inom socialvården

Beslut har tagits i riket att framöver varaktigt bevara alla handlingar inom socialvården med undantag för verifikationer. Det äldre urvalsbevarandet av klienthandlingar för personer födda den 8, 18 och 28 dagen i månaden är för litet om man vill forska specifikt på åländska förhållanden. Ytterligare en aspekt på bevarandet från social service är att man sannolikt kommer att vilja studera äldreomsorgen. Bevarande av klienthandlingar handlar därmed också om att säkra ett underlag för forskning om hur vi de facto har tagit hand om våra äldre, huruvida

intentionerna i lagstiftning och i mer lokala policies har förverkligats. Eftersom äldreomsorgen expanderar finns även behov av att klargöra olika lösningars ekonomiska genomslag. För att kunna bedöma äldrevården i dess helhet behövs handlingar inte bara från effektiverat serviceboende och vårdhem utan även från t.ex. hemservice och närståendevård. Ålands landskapsarkiv utgår i enlighet med detta ifrån ett totalbevarande av klienthandlingar.
